

7

HJORTENS TIDNING

ILLUSTRERAD TIDNING
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 52 (627).

LÖRDAGEN DEN 1 JULI 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDENS MODETTIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARE. * 5:— IDENS MODETTIDN. UTAN PL. * 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLEBERG TRÄFFAS SÄRRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKGATA 16, 1 TR. ÖPPNA KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
--	---	---	---	--

»HANDELSMAN JOHANNA».

I ÖDESHÖGS KYRKOBY voro flaggorna sänkta på half stång här om dagen, då kyrkklockorna ringde och en blomsterhöjd kista fördes till grafven. Det var stoftet af en gammal kvinna, som jordades, men kommunens främste män och många andra följde henne till grafven, och bland kransurnas mångfald var den största och vackraste från Ödeshögs församling. Det var fru *Johanna Peterson*, född *Nilsdotter*, som begrofs efter en lefnad, som räckt ett par och nittio år, sörjd af ättlingar i alla led till och med det femte.

Den gamla var värd den heder, som visades hennes minne. Nästan hela hennes lefnad hade förlutit i den ofvannämnda byn, och hennes verksamma lif har där efterlämnat många spår. Att Ödeshög numera är en ganska betydande handelsplats, är nämligen till stor del hennes verk.

Dotter till en Brodderydsk odalbonde af, som det säges, Folkungasläkt, kom hon som sjuuttonårig hustru till hemmansägaren Johan

Peterson till Ödeshög. Hennes utpräglade anlag för handel drefvo henne att snart öppna en mindre speceriaffär, den första dylika i Ödeshög, med hvilken hon bidrog till hemmets underhåll. Den lilla handelsbodens kundrets antog snart större dimensioner, och det gafs inom kort ofta dagar, då landtfolket stod i kö utanför den anspråkslösa boden, väntande på att blifva betjäadt af den drifliga unga frun, »handelsman Johanna», som hon i dagligt tal började kallas. Det var en sådan där äkta gammal handelsbod, som man numera endast kan finna på visst afstånd från städerna, där den skumma luften är fylld af lukt från lärt och kryddor, och där allt finnes, från storrosiga sidendukar till sill och bröstsocker. Att hvarje vara där var äkta, visste alla lika nogsaamt, som de kände, att intet fattades i mått eller vikt och att ingen gick ohulpen från frun därinne, för hvilken hjälp kunde finnas.

De ökade proportionerna af fru Johannas handelsföretag, hvilka nödvändiggjorde ärliga och för hennes personliga utveckling för visso betydelsefulla affärsresor till utlandet, gäfvu henne mer insikter och energi, än som i allmänhet voro hennes tids kvinnor gifna. Detta, i förening med det ökade välståndet, gaf henne också snart ett inflytande inom kommunen, som gjorde sig märkbart på alla områden. Hon införde torgdagar — till hvilka frekvensen med hvarje år alltmera ökas — inom Ödeshögs by, hon lät på egen bekostnad anlägga en bred stengata till och förbi den nuvarande torgplatsen, och det var främst genom hennes försorg, Ödeshög fick ett eget apotek. Den åtgärd, som kanske dock för hela den provins, hvori hennes verksamhet var förlagd och där hon öfverallt var känd och aktad, spelat den största rollen, var byggandet af Hästholmens hamn. Hur detta gick till, har egentligen sin egen historia, som dock af utrymmesskäl ej kan här berättas. Vare det nog sagt, att fru Johannas eleganta sidenköl — hon bar aldrig andra kläder, vare sig hon stod bakom disken i boden eller vandrade utefter en kontinental storstads boulevarder — en gång vid omlastningen af några varor på den plats, där Hästholmens hamn nu är belägen (vid foten af Omberg) och som då var ganska otillgänglig, fastnade i en silttunna med den påföljd, att den energiska frun föll i sjön. Med några kärnfulla yttranden lofvade sig då fru Johanna, att den platsen snart skulle blifva lämpligare för ortens handelsförbindelser, och ej långt därefter var Hästholmens hamn byggd. Nu går förbindelsen mellan Öster- och Västergötland hufvudsak-

ligast öfver denna hamn medels ångaren Trafik, och snart kommer en ångfärja att göra den ännu lättare genom att därifrån och till Hjo och vice versa direkt öfverföra leksaksvagnarne, som tillhöra den smalspåriga banan utmed Vätterns sida.

Fru Johanna var dock ej blott en framstående affärskvinna. Af nio egna och fyra fosterbarn har hon gjort dugande män och kvinnor, städs hos dom inplantande den satsen, att om man ingenting godt har att säga om sina medmänniskor, man skall tåga, en sats, som hon själf strängt efterlede. Hon följde med stort intresse barnens uppfostran, och den altartafva, som ännu i dag pryder Ödeshögs nyrestaurerade kyrka, är en gåfva af henne vid hennes två yngsta döttrars konfirmation. Den fädererärfda gästfriheten var hos henne starkt utpräglad, och hennes hem var under hela den tid, familjens välstånd räckte, skådeplatsen för den mest storartade dylika. Det var ett hem riktigt i den »gamla, goda» tidens anda, där dörren stod öppen för hög och låg, för rik och fattig, där gästbud bereddades och ungdomens dans var glad och munter.

Lika stor som hennes gästfrihet var hennes hjälpsamhet. Det berättas t. ex. om, hur hon en gång i allsköns tysthet for bort och löste ut en bekant från »bysis», utan att denne förrän efter många år erfor, hvem som kommit till hans bistånd. Och de små kransarne af pappersblommor eller eterneller, som lyste bland den doftande blomstermången på hennes kista, visade, att hon äfven för mången i ringare samhällsställning haft råd och hjälp.

Förutom åt handeln ägnade sig fru Johanna, i synnerhet under 1850- och 60-talet, åt jordbruk, och lade äfven däri en betydande energi och ett högt utveckladt praktiskt förstånd i dagen. Men den för så mången jordägare ödesdigra spanmålskraschen drabbade äfven henne, och i början af 1870-talet såg hon, ehuru då ägare till sex stora gårdar, sin förmögenhet sammansmälta för att slutligen försvinna. Hennes handel öfvergick i andra händer, och hennes lif har sedan dess förrunnit tyst och stilla i ett litet rum i den by, hon gjort så stora tjänster. Där har hon legat de sista åren, sedan syn och hörsel svikit, tåligt bidande hvilat efter det långa, verkamma lifvet, den långa sömnen, som kom nyss en värväll, då solen sjönk öfver slätten och klockorna ringde helgsmål i kyrkan bredvid.